

Gemeente Vijfheerenlanden
T.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 11
4140 AA Leerdam

Leerdam, 23 maart 2022

*Betreft: Advies Handhavingsbeleid Vijfheerenlanden: aanpak beheersing Zorgfraude 2022-2023
m.b.t. WMO en Jeugd*

Geacht College,

Sinds 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de WMO en Jeugdwet. Ook is de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op en handhaving van de geboden zorg. Daarbij zijn de 5 Lekstroomgemeenten een samenwerkingsrelatie aangegaan.

Wij vragen ons af welke kengetallen er bekend zijn rond zorgfraude binnen Vijfheerenlanden. Deze kengetallen zijn mogelijk belangrijk omdat hiervan af kan hangen welke mogelijkheden er zijn om zorgfraude tegen te gaan anders dan via handhaving. Privacy is een belangrijk issue. We vragen daarvoor ruim aandacht in de communicatie met bewoners.

Op basis van een risico gestuurde aanpak kan fraude vroegtijdig gedetecteerd en afgehandeld worden. Welke signalen en criteria worden gebruikt om te concluderen dat er sprake is van een risico op fraude. In de afgelopen periode is gebleken dat de criteria die daarbij worden gebruikt (denk aan de Toeslagenaffaire) achteraf bleken lang niet altijd door de beugel te kunnen. We moeten dat in deze regeling voorkomen. De ASD zou dan ook graag inzicht krijgen in de criteria die gebruikt gaan worden.

Wie wordt de toezichthouder en welke verantwoordelijkheden krijgt deze persoon. Hoe is de controle op de dagelijkse werkzaamheden van de nieuwe toezichthouders rechtmatigheid t.a.v. de WMO en Jeugdwet geregeld aangezien deze zijn ondergebracht bij de gemeente Nieuwegein?

Zijn de toezichtkaders voor het uitvoeren van heronderzoek rechtmatigheid t.a.v. de WMO & Jeugdwet geformuleerd en vastgelegd conform de voorstellen van de rekenkamer. Er is geen beleidskader (?) dat duidelijkheid schept over de wijze waarop de al dan niet bevoegde personen hun taken m.b.t. het toezicht/handhaving uitvoeren. Zijn er opsporingsbevoegdheden t.a.v. de WMO/Jeugd en zijn deze opgenomen in het handhavingsbeleid van de gemeente VHL?

De ASD mist ook inzicht in de werkinstructies. Daarmee zouden we een beter zicht krijgen op de wijze waarop het beleid dat qua formulering correct is ook in de geest van de gebruikte formuleringen wordt uitgevoerd. Hoe het in de werkelijkheid dan echt in de praktijk gaat, moeten blijken uit de evaluatie in de toekomst. De VNG heeft overkoepelend kaders t.a.v. de inhoud en uitvoering van WMO rechtmatigheidsonderzoek opgesteld. Wat daar specifiek in staat over wat wel of niet en wanneer mag worden gedaan, door wie en voor hoelang is echter niet voor het publiek toegankelijk. Terwijl cliënten, zorgverleners en kleine zorgorganisaties hier uiteindelijk wel op worden beoordeeld. U kunt dit waarschijnlijkheid duidelijk toelichten. We zouden dat zeer op prijs stellen.

Daarbij hebben wij een groot aantal vragen die voor een goed afweging van een advies een rol zouden moeten spelen. We zouden daarover graag aanvullende geïnformeerd willen worden. Het gaat daarbij om de vragen uit de bijlage bij dit advies.

De GGD en de IGJ gaan de kwaliteit bewaken. Het toezicht op rechtmatigheid, het voorkomen van oneigenlijk gebruik of misbruik vindt plaats aan de hand van een viertal fasen t.w. communicatie, dienstverlening, controle en handhaving. Op welke manier gaat de gemeente dit meten, volgen en verantwoorden? De ASD mist een beleidskader dat duidelijkheid schept over de wijze waarop de al dan niet bevoegde personen hun taken m.b.t. het toezicht/handhaving uitvoeren. Hoe duidelijk zijn de beleidskaders en bij wie moet je zijn? Voor PGB-budgethouders en zorgaanbieders gelden niet dezelfde regels. Op welke manier gaan de toezichthouders daarmee om?

We vragen ons te informeren over welke signalen en criteria worden gebruikt om te concluderen dat er sprake is van een risico op fraude. In de afgelopen periode is gebleken dat de criteria die daarbij worden gebruikt (denk aan de Toeslagenaffaire) bleken achteraf lang niet altijd door de beugel te kunnen. We moeten dat in deze regeling lijkt me voorkomen.

De digitalisering zal voor veel gebruikers niet eenvoudig zijn. Dit kan leiden tot zeer ongewenste situaties. Als ze eenmaal aangemerkt zijn als fraudeur, is er dan een mogelijkheid tot herstel en op welke manier kan dit? Is er bij de DPIA een mogelijkheid tot herkansing? Is er maatwerk, is er bescherming? Wij vragen uw aandacht hier iets aan te doen!

We juichten het toe dat monitoring wordt vastgelegd in de vorm van een evaluatie. De ASD heeft een groot aantal vragen en kanttekening bij het handhavingsbeleid zorgfraude. Deze vragen komen vooral voort uit onduidelijkheid over de uitwerking, communicatie en informatie. Handhavingsbeleid om zorgfraude te bestrijden is noodzakelijk, maar ook de zorgvuldigheid rond toezicht, privacy, communicatie en informatie. We zouden het zeer waarderen als hier helder over wordt gecommuniceerd met de bewoners.

De ASD kan ten aanzien van de nota handhavingsbeleid positief adviseren maar rekent op antwoorden op vragen rond de zorgvuldige informatie aan bewoners. De vragen die wij hebben voegen we afzonderlijk toe en nodigen u uit daarover met leden van de ASD in gesprek te gaan om een en ander te verduidelijken.

Met vriendelijke groet,
Namens de ASD Vijfheerenlanden

Rob Oosterman, voorzitter
Berry Verwijmeren, secretaris

Bijlage

Vragen van de ASD bij advies Handhavingsbeleid Zorgfraude

- Welke werkzaamheden voert de toezichthouder uit?;
- Welke afspraken zijn er vastgelegd?;
- Hoe ziet de taakomschrijving eruit?;
- Hoe ziet de uitvoering en verantwoordelijkheid eruit;
- Hoe wordt er teruggekoppeld?;
- Aan welke punten moet de evaluatie/zelfreflectie voldoen?
- Daarnaast vragen wij ons af of er vanuit de Lekstroomgemeenten 5 toezichthouders komen of gaat alles vallen onder 1 centraal toezichtsorgaan?
- Zijn er officieel al toezichthouders voor de WMO en de Jeugdwet aangewezen middels dit regionale samenwerkingsverband?
- Zijn deze personen middels externe organisaties gedetacheerd en als onbezoldigd ambtenaar aangesteld of officieel in loondienst van het samenwerkingsverband tussen de Lekstroomgemeenten.
- Zijn de toezichtkaders voor het uitvoeren van heronderzoek rechtmatigheid t.a.v. de WMO & Jeugdwet (zoals voorgesteld in het onderzoeksverslag van de rekenkamer) beschikbaar? Alleen op deze wijze heeft B & W goed zicht op de wijze waarop solitair uitgevoerd rechtmatigheidsonderzoek jegens cliënten en/of thuiszorg organisaties dient te worden uitgevoerd. In een dergelijk toezichtskader worden de aanleiding, opzet, inhoud, maximaal toegestane duur en door wie, wat in welk stadium mag worden uitgevoerd opgetekend. Zo is het iedereen duidelijk wat wel of niet is toegestaan. Zeker als het gaat om langdurig heimelijk waarnemen van cliënten in hun privésituatie en hun thuiszorgorganisaties m.b.t. de dagelijkse gang van zaken als deze door de controleurs wekenlang heimelijk worden geregistreerd en daarbij gebruik wordt gemaakt van camerabeelden en zelfs het fotograferen van minderjarige kinderen (zonder uitdrukkelijke toestemming van de ouders) wordt toegestaan. Of het heimelijk volgen van volwassenen en minderjarige kinderen per auto (middels privéwagens van externe medewerkers en dus niet middels daarvoor herkenbare gemeentelijke handhavingsvoertuigen. Maar ook het openen en bekijken van huisvuil- en papiercontainers welke op eigen terrein staan opgesteld of het betreden van een afgesloten erf voor het (her)plaatsen van opsporingsmiddelen als peilbakens die tussen de voordeur en de deursponning worden aangebracht ter controle van de cliënt.
- Alleen als dergelijke extreme handelingen zijn opgenomen in de toezichtkaders zullen de uitgevoerde werkwijzen voor B & W als controlemiddel voldoende duidelijk en transparant zijn!
- Tot slot is het net als bij de uitvoering van de Participatiewet belangrijk dat cliënten, cliëntondersteuners, thuiszorgorganisaties, ZZP'ers en informele zorgverleners weten aan welke vorm van heronderzoek zij kunnen worden blootgesteld en wat de toezichtkaders zijn bij welke vorm van onderzoek. Kunt u aangeven of dit alle betrokkenen vanaf de start duidelijk is gemaakt (fraudepreventie)?
- Is er per uitvoeringswet een solitair werkende toezichthouder rechtmatigheid aangewezen? De AVG staat het niet toe dat dossiergegevens uit de Jeugdwet en/of WMO toegankelijk zijn voor derden of onbedoeld voor andere doeleinden worden gedeeld.
- Zijn zoals eerder aangegeven de toezichthouders en/of opsporingsambtenaren van AVRES (welke verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de Participatiewet) uitgesloten van deelname aan rechtmatigheidsonderzoek Jeugdwet en WMO? P-Wet controleurs hebben immers eenvoudig toegang tot het uitgebreide SUWI NET wat (volgens de Matrix Gegevensuitwisseling) binnen het Sociaal Domein tijdens heronderzoek niet is toegestaan.
- Dit geldt dan mogelijk ook voor de nieuwe (beoogde) toezichthouder rechtmatigheid die bij de gemeente Nieuwegein ook werkzaam is als opsporingsambtenaar binnen het sociaal domein en vermoedelijk ook voor de handhaving van de P-wet verantwoordelijk is (geweest) en hierdoor eveneens toegang heeft tot het SUWI NET. Waarmee hij bijzondere persoonlijke gegevens van cliënten (die buiten de matrix gegevensuitwisseling in het sociaal domein liggen) kan verkrijgen.